

De Postrijder der provincie Limburg

MEN SCHRIJFT IN

te Tongeren bij M. COLLÉE, uitgever en eigenaar van dit blad, groote Markt, n° 51.

verschijnende dinsdags, donderdags en zaterdags.

ABONNEMENT

binnen de stad, 7 fr. per jaar.

buiten de stad, 8 fr. »

Een blad afzonderlijk 15 centieme.

Aankondigingen 15 centieme per drukregel.

TONGEREN, DEN 27 SEPTEMBER.

Het godsdienstig onderwijs.

Meermaals hebben wij aangetoond dat de liberalen alle mogelijke pogingen in het werk stellen om de wet van 1842 op het lager onderwijs te herzien, met het doel om den priester, om alle godsdienstig onderwijs uit de school te verwijderen, in een woord, om vrienden scholen tot stand te brengen.

Zij weten wel, de liberalen, dat de wet van 1842 in België de heerlijkste uitslagen heeft gegeven en nog voortdurend oplevert; zij weten wel, dat men aan die wet de schoone ontwikkeling van het lager onderwijs te danken heeft.... Maar de priester, de godsdienstleer staat hun in den weg; het moeten, volgens hen, scholen zijn zonder God, zonder zedeleer.

En nogtans hebben de grootste staatsmannen in Frankrijk, Duitsland en Engeland aangenomen, dat het onderwijs godsdienstig moet zijn. « Wil het volksonderwijs wezenlijk goed en maatschappelijk nuttig zijn, zegde M. Guizot dan moet het waarlijk godsdienstig wezen. » En hij voegt er bij: « De lucht der school moet zedelijk en godsdienstig zijn; het godsdienstig onderwijs moet met geheel het onderwijs samen gaan.... De verstandontwikkeling is uitmuntend, wanneer zij met de zedelijke en godsdienstige ontwikkeling gepaard gaat; maar de verstandontwikkeling alleen, afgescheiden van de zedelijke en godsdienstige ontwikkeling, wordt een principie van hoogmoed, van wederspanningheid, van zelfzucht, en bij gevolg van gevaar voor de samenleving. »

Zoo drukt zich die beroemde staatsman uit, en al wie voorstander is van de maatschappelijke orde, kan de gegronde juistheid dier welsprekende taal niet betwisten. En waarlijk, het is niet genoeg aan de kinderen lezen, schrijven en cijferen te leeren; men moet hun hart vormen, men moet er burgers van maken, die hunne plichten jegens God, jegens hen zelve, jegens hunnen naaste kennen; men moet er deugdige en zedelijke menschen van maken. En welk is de instelling, die de zedeleer bekrachtigt? Geene andere dan de godsdienst.

Portalis heeft gezegd, dat eene zedeleer zonder godsdienst eene justitie was zonder gerechtshof. Den 13 germinal jaar X deed M. Portalis aan het wetgevend korps den uitslag kennen van het onderzoek, door den eersten consul bevolen over de vruchten, welke de wereldlijk gemaakte scholen, ontbloot van alle godsdienstig karakter, hadden opgeleverd;

hij drukte zich ter dezer gelegenheid aldus uit: « Het is tijd dat de theoriën voor de feiten zwijgen. Er is geen onderwijs zonder opvoeding, en geene opvoeding zonder zedeleer, zonder godsdienst. De leeraars hebben in de woestijn gepredikt. Het onderwijs is nul sedert tien jaren; men moet den godsdienst voor grondslag van het onderwijs nemen. Geheel Frankrijk roept dus den godsdienst ter hulp voor de zedeleer en de maatschappij. »

« De zoogezegde volksverlichters, zegt een groot schrijver, vergeten eene zaak, die in de opvoeding der jeugd in aanmerking moet genomen worden, te weten: *het vormen van het hart*; het hart, dat de zetel is der goede en kwade neigingen, van welke goede of slechte opleiding de zedelijkheid of zedeloosheid afhangt. Welnu, om de zedelijkheid, op vasten grond te stichten, of beter om de zedeloosheid te keer te gaan, is er maar een middel: *de godsdienst*. Een onderwijs, dat met de godsdienstige opvoeding niet gepaard gaat, is onbekwaam om de ondeugd uit te roeien. Deze waarheid wordt door de ondervinding en door de uitslagen der statistieken bekrachtigd. »

Een graf in eene tribune veranderd.

Men leest in de *Gazette van Sint-Truiden*: Verleden week hebben wij beloofd terug te komen op de lijkreden uitgesproken door M. Deleghy, vertegenwoordiger van Waremmes, en door M. Vanneuss, vrederechter van Sint-Truiden. Indien wij alsdan, wederhouden door den eerbied dien wij aan de bedrukte familie van den afgestorvene verschuldigd waren, geenen vrijen loop hebben kunnen aan onze verontwaardiging geven, indien wij ons alsdan den toek niet hebben kunnen maken van de afkeurende gevoelens der gansche bevolking van Sint-Truiden, heden moeten wij aan de zedelijkheid en aan het recht, van het gedrag, hetwelk die heeren tijdens de begrafenis van M. den notaris Vanham gehouden hebben, naar verdienste te laken.

Ach! indien wij ongelukkig nieuwe tranen moesten doen storten en nog slecht gesloten wonden weder openen, dat de verantwoordelijkheid ervan valle op die gewaande vrienden welke, zich plichtig makende aan de walgelijkste ikzucht, in de tegenwoordigheid der stoffelijke overblijfsels des vaders, den spot zijn komen drijven met de droefheid der echtgenooten en der kinderen. Als de treurige omstandigheden eens doods, wiens tijding voor de stad een donderslag was, hem niets hadden moeten inboezemen dan woorden van diepe spijt, en het hem eenen plicht maakten

van niets te hooren dan de stem des harten, bevindt hij zich bedaad genoeg, die M. Deleghy, om over de *scheiding van Kerk en Staat* te komen spreken; hij vergeet wat van hem de vriendschap eischt en doet niets dan de katholieke partij beknibbelen; hij moet het woord dragen in naam der vrienden, en zijn persoonlijk haat alleen vindt weergalm in zijn hart; in de kerk, geen tranen, geene bede voor zijnen vriend! de doodskist zelve belet hem niet van door de politie tot de regeltucht geroepen te worden. Hij doet dat al, en vergeet dat men, met zijn *overmatig vermogen*, de onvoorzichtigste der menschen kan wezen.

En ziedaar dengene, die voortaan den toom van den doctrinairn wagen gaat in handen nemen, die het lot van onze goede stad Sint-Truiden zou moeten besturen, den dag dat zij zich genoeg zou vernederd hebben om voor de voeten van den Sire van Velm te knielen.

Om zijne taak te verlichten en hem tijdelijk te vervangen, ingeval dat zijne diklijvigheid hare rechten kwam terugvorderen en zijne onstuimigheid vertragen, heeft men hem den vrederechter Vanneuss tot gezet gegeven. Voor het oogblik zullen wij den heer Vanneuss de eer niet doen van ons lang met hem bezig te houden. Wij zullen ons bepalen met hem te zeggen dat het hem niet voegt van over *woordherroeping* te spreken, aldan dat de *woordherroeping in persoon* de roephoorn is van zijne partij; en indien hij later het zou durven wagen van *ex cathedra* het woord te voeren tot de kiezers van Sint-Truiden, *hij, vreemdeling*, zoo zullen wij hem verzoeken niet te vergeten dat eene moddergoet geene klare fontein is.

STADS- EN PROVINCIE NIEUWS.

Men is sedert gisteren bezig met het plaatsen op den toren van Onze-Lieve-Vrouwe Kerk te Tongeren, der stellingen noodig tot het afnemen der kruisen die zich op den toren bevinden. Een gedeelte van de torenspits zal ook afgebroken worden.

De doorgang is verboden langs de St-Nicolaas plaats.

De volgende personen worden als leerlingen-onderwijzeressen bij de derde afdeling, eerste studiejaar, toegelaten op de:

NORMAALSCHOOL VAN TONGEREN.

M. Wyngaerd, van Tongeren; O. Lecluyse, van Tongeren; P. Vandervee, van Overpelt; E. Deckers, van Tongeren; B. Caluwaert, van Heist-op-den-Berg; A. Groenen, van Lanaken;

noemt hij ijhoofdijg, wanneer ik uit een droom zooals gij het noemt, de werkelijkheid weet af te leiden?

Elisabeth gevoelde dat zij zich voor hem rechtvaardig moest, doch dat zij hem tevens elke hoop haar te winnen, moest benemen.

Gij verkeert in eene dwaling, zegde zij; niet aan een doode behoort mijn hart, maar aan een levende, wiens levenslot echter voor altijd van het mijne gescheiden is.

Deze woorden deden hem verdriet aan, maar hij sprak geen woord.

« Het valt mij onbeschrijfelijk zwaar u te zeggen, ging zij voort, hetgeen ik voor iedereen diep verborgen hield. Mocht gij daardoor beseffen dat gij mij een dierbaar vriend geworden zijt. Wilt gij dat blijven, Weldau? »

Zij stak hem hare hand toe, die hij greep en een tijd lang zwiingend in de zijne omvat hield; toen zegde hij:

« Ik dank u voor alles wat gij mij zoo even gezegd hebt, al heb ik ook nog nooit iets zoo smartelijks vernomen. Maar ik weet ook als geneeskundige, voegde hij er eerst zeer flauw bij, dat wonden smart moeten veroorzaken zoo zij genezen willen, en zoo zal ook mij nog misschien geneezing ten deel vallen. Heb toch zoo lang geduld met mij zoo ik weder in mijne droomerijen verzonken mocht. Belooft gij mij dit? »

« Alles, alles wat gij wilt! » zegde zij weened. Hij giog eenige malen zwiingend het vertrek op en neer, toen reikte hij haar nog eens de hand en liet haar alleen.

Elisabeth bleef in eene treurige stemming achter.

« Het is mijn noodlot, » zegde zij » dat allen ongelukkig moeten worden die mij liefde toedragen: Leopold en Robert, en nu weder Roberts broeder! Maar neen: » liet zij er op volgen, » hij zal niet ongelukkig worden; het is

slechts eene begoocheling, een droom die hem gevangen houdt! Hij zal daaruit ontwaken en dan zal hij zijn waar geluk vinden en beseffen. »

Het was een troost voor haar dat Cecilia eerst laat terugkeerde, en dat zij de sporen harer aandoening voor haar verbergen kon; aan hare zuster en aan haren vader deelde zij toen slechts mede dat Weldau er geweest was, maar dat hij nog zeer zwak en zijne ziekte nog niet geheel en al te boven was gekomen, en haar weldra weder verlaten had.

In den loop van den volgenden dag kreeg zij een briefje van zijne hand dat hij haar benevens eenige boeken deed geworden, en waarin hij haar mededeelde dat hij, daar Elder zich bereid verklaard had zijne parktijk nog eenigen tijd voor hem waar te nemen, besloten had, tot volkomen herstel zijner gezondheid, een tijd lang bij zijnen broeder in Silezië door te brengen en nog donselfden dag vertrekken zou. « Gij zelf vindt mij gisteren nog niet volkomen hersteld, » voegde hij er bij, » en nu wil ik trachten dat gij mij over eenige weken als gezond zult erkennen en mij weder uwe... vriendschap waardig wilt keuren. »

De winter had reeds zijne volle heerschappij ontwikkeld, en was met sneeuw en vorst begonnen; doch terwijl hij buiten alles met een wit kleed overdekt had dat elke levenskiem verheulde, had hij in de huizen het vertrouwelijke en gezellige van het familieleven eerst recht weder doen uitkomen, en de tijd van het Kersmisfeest was nabij. In alle huizen, voorname en geringe, bereidde men zich voor op dat heerlijk feest en Cecilia had wel gelijk toen zij zegde: « Ik vind altijd dat de gansche wereld omstreeks Kersmis een feestelijk aanzien, en dat de lucht die men inademt iets heiligs heeft! »

J. Swennen, van Hasselt; V. Wyns, van Heist-op-den-Berg; A. Vanraeken, van Tongeren; A. Van Schoenheek, van Hoepertingen; J. Van der Wauwer, van Hulsbout.

Op den markt van Tongeren van verleden donderdag waren te koop gesteld 340 hoornbeesten, 51 schapen, 252 vette varkens en 1130 magore varkens.

Binnenland.

Aan de landingsplaats La Goffe te Luik is eene nieuwe markt ingericht. Bijna dagelijks komen aldaar booten met aardappelen uit Holland aan, welke aanstonds door eene menigte burgers en kooplieden der stad worden gekocht. De aardappelen worden er een weinig minder verkocht dan in de winkels. In de laatst aangekomene booten heeft men eene soort van knollen bemerkt, welke men vroeger in onze omstreken ook kweekte, doch die hier gansch verdwenen zijn, namelijk de « getelhoorns. » Het schijnt dat deze aardappelsoort in Holland veel wordt aangekweekt.

— Men schrijft uit Luik:

Het getal Belgen, die iederen dag naar Maastricht vertrekken om zich voor den oorlog tegen Atchin te laten inlijven, vermeerderd van dag tot dag.

Nadat deze militairen gekeurd zijn geworden en aangenomen, ontvingen zij eene premie en vertrekken onmiddellijk na hunne bestemming.

Veel gewezen militairen van het Belgisch leger zijn reeds voor den oorlog tegen Atchin vertrokken.

Er is een zeker getal Luikenaars gisteren te Maastricht aangekomen.

— Men schrijft uit Brussel, 24 september:

Al de milicianen der lichting van 1873, welk ook het korps zij waartoe zij behooren, zullen zich voor 1 oktober aanstaande, bij hunne regimenten moeten voegen.

— De verzamelingen van den Dierentuin, te Brussel welke sedert eenige jaren merkelyk aangegroeid zijn, werden dezer dagen met nieuwe en belangwekkende dieren verrijkt: Een koppel yacks zonder hoornen, uit het koninkrijk Siam, een koppel kerabaux van Oost-Indië, een wijfje dromedaris, die zeer schoon en goed afgericht is, wapiti hertimou, voor den hert welke iedereen sedert verscheidene jaren bewondert, schapen van Texel en Algerie, dwerggeiten van Java en eenige nieuwe soorten fezanten. Men verwacht dezer dagen eene toezending der zonderlingste soorten van apen.

— De tentoonstelling van katten, katjes en katjes, in het Crystal Palace, te Londen, is dit jaar bijzonder goed geslaagd.

DE NIEUWE DOKTOR.

Een verhaal naar het Hoogduitsch.

(15^e Vervolg.)

Dit was de eerste maal dat hij haar bij haren naam noemde, en de blik waarmede hij haar daarbij aanzag, deed haar sidderen en verbleeken.

« Neen, om Godswil neen! riep zij bijna hartstochtelijk uit, laat het een droombeeld blijven! Geloof mij, het is een droombeeld, zooals u slechts door uwe geprikkelde verbeelding gedurende uwe ziekte kon worden voorgespiegeld. »

« Wilt gij dus zeggen dat mij geen hoop meer overblijft? vroeg hij op treurigen toon. »

« Ik wil zeggen dat u de hoop overblijft op een schoon, rijk levensgenot, dat niet uit een koortsachtigen droom ontstaan is.... »

Hij wilde haar in de rede vallen; zij legde echter zacht hare hand op de zijne en ging haastig voort:

« Maar in de volle bloeiende werkelijkheid gewortel is. Verwacht niet dat een afgestorven twijf nog bloesems dragen zal! »

« Spreek toch zoo niet, Elisabeth! Zelfs de dood verliest tegenover het leven zijn recht; het verledene moet terug wijken voor de overmacht van het tegenwoordige en zal als eene schaduw verdwijnen voor de verwarmende straal der liefde. »

« Neen, nimmer meer! » zegde zij op treurigen, doch standvastigen toon. Voor mij is het verledene het tegenwoordige, en daarin zal ik leven zoo lang ik adem haal. »

« Zoo hangt gij dus met uw hart aan een doode! » zegde hij bijna bitter, en gij onttrekt u aan het leven en aan de werkelijkheid, en mij